

Barbora Faiglová
Katka Havlíková

URBEX

GRADA®

Opuštěná místa v Čechách

Barbora Faiglová
Katka Havlíková

Opuštěná místa v Čechách

Grada Publishing

obsah:

Urban exploration / <i>KH</i>	4
Tschinkelova vila / <i>KH</i>	12
Vojenská nemocnice / <i>KH</i>	20
Hotel Theya / <i>KH</i>	28
Kostel Nanebevzetí Panny Marie / <i>BF</i>	36
Právníkova vila / <i>KH</i>	44
Eliáška / <i>KH</i>	52
Kostel Nejsvětější Trojice / <i>KH</i>	60
Lovecký zámeček / <i>KH</i>	68
Svatý Jiří v Lukové / <i>KH</i>	76
Vila Cabrio / <i>BF</i>	84
Barrandovské terasy / <i>KH</i>	92
Masarykova nemocnice / <i>BF</i>	100
Milovice / <i>BF</i>	108
Pfaffenhof / <i>BF</i>	116
Podzemní nacistická továrna / <i>BF</i>	124
Jak jsme se potkaly / <i>KH</i>	132

KH: Katka Havlíková, BF: Barbora Faiglová

*fotografie na protější straně: Katka Havlíková,
na následující dvoustraně: Oto Burger*

Urban exploration

Návštěva míst, která v průvodcích nenajdete

Zanech pouze stopy, odnes jen fotky.

Hledání opuštěných staveb je nekonečným závodem s časem. Nikde není zaručeno, že místo ve chvíli, kdy ho průzkumník dohledá pomocí všech dostupných technologií, ještě stojí. Budovy bez využití mizí z povrchu zemského čím dál rychleji, aby uvolnily místo něčemu, co společnost víc potřebuje. Jménem pokroku tak mizí nejen unikátní místa, ale i kusy historie lidstva.

Po několika minutách konečně nacházíme vstup. Odmotáváme drátek, nahrazující kdysi nasazený zámeček, a odtažujeme od sebe mřížová vrátka tak, abychom dělali co možná nejméně hluku. Když už je škvíra tak veliká, že se dá pohodlně vklouznout dovnitř, unikáme pálcíci červencovému slunci do chládku a přitímí první z budov opuštěného nemocničního komplexu.

Jsme v chátrající braniborské nemocnici, prázdné od roku 2000. Tam, kde se během první světové války léčil se zraněním nohy například Adolf Hitler, se dnes prochází jen pár „náhodných“ návštěvníků a urbexerů. Uvnitř ale nepotkáváme žádné. Sami se protloukáme změť tmavých chodbiček, plných zotevíraných dveří, lákajících k nahlédnutí do bývalých pokojů a ordinací. Nezbylo v nich nic, jen pár světel a umyvadel. Rozbitými okny se dovnitř dobývají šlahouny břečťanu a větve divoce rostoucích stromků. Po chvíli následování chodeb s odlupující se omítkou, kde se po zemi povalují střepy vytlučených luxferů i hadičky od kanálů, ale přece jen nacházíme poklad. V obrovské místnosti stojí před kdysi mozaikovými okny stará zrezivělá nemocniční postel, tolik známá z fotografií různých urbexerů.

Urban exploration, zkráceně URBEX nebo také městský průzkum či průzkum všeho opuštěného, co vzniklo lidskou rukou, je jedním z největších fenoménů moderní doby. Činnost, jejíž kořeny sahají mnoho staletí nazpět, zažívá v současnosti obrovský příliv popularity i v České republice. Nejen sociální sítě, ale celý internet je plný různých webových stránek zabývajících se touto tematikou. K tomu, co dříve bývalo tajnou zálibou několika stovek lidí na světě, se dnes hlásí mnoho lidí různého věku i profesí. Návštěva opuštěných míst láká čím dál více lidí. A čím dál více fanoušků mají fotografie z takových staveb.

Anglické pojmenování této činnosti se od devadesátých let pevně vžilo a v současnosti k této činnosti

patří asi tolik jako pojem city parkour k adrenalinovému překonávání překážek v ulicích měst. Průzkum a dokumentace na pospas času a přírodě ponechaných vil, zámků, kostelů, továren, podzemních komplexů, vojenských staveb a jiných objektů vzniklých lidskou činností se staly poměrně oblíbeným útěkem před dnešní uspěchanou realitou. Není však pro každého. Hodiny pátrání, obcházení a sledování vhodných i nevhodných vstupů, namáhavé překonávání zdí, plotů i výšek a leckdy zranění, s tím vším musejí nadšenci do opuštěných budov počítat. Odměnou je jim pak neopakovatelný pohled na chodby i místnosti, kudy dlouhá léta nikdo neprošel, na stroje, na které lidská ruka nesáhla, loupající se omítku, cary závěsů a záclon povlávajících ve větru. Nic v takových lidech nevzbudí tolik ostražitosti a zároveň potěšení a pocit svobody než pach vlhka, vrzavé, klapavé a šustivé zvuky domu, doprovázené závaný chladného vzduchu proudícího dovnitř rozbitými okny. Opuštěné stavby si žijí vlastním životem, který se člověk naučí chápat až postupem času. Nejdříve mu přijde ošklivý, pak tajemný a děsivý, lákavý a nakonec si ho zamiluje. Když dospěje až sem, stane se urbex jeho drogou.

Ke komunitě urbexerů se hlásí mnoho osob. „Zanech pouze stopy, odnes jen fotky“ je motto, kterým se řídí většina vyznavačů této poněkud netradiční a často nebezpečné záliby.

Nevytvářet vstupy, neodnášet vybavení, nezveřejňovat lokace. To jsou hlavní pravidla urbexerů, kterými se snaží zabránit tomu, aby byla místa zničena. „Tyto stránky nemají v žádném případě sloužit jako databáze opuštěných budov, která by mohla posloužit vandalům nebo lidem rozkrádajícím součásti a vybavení

objektů," píše hned na úvodní stránce Urbex.cz jejich autor, vystupující pod pseudonymem DiverZant, a většina dalších autorů postupuje stejně. Proto se pro navštívená místa užívají přezdívky.

Většinou i platí, že urbexeři si své lokace pečlivě střeží pro sebe a pár svých opravdových přátel. Čím více lidí opuštěnou lokalitu navštíví, tím více mění její tvář, tím více hrozí, že bude prozrazena a nadobro zničena. V komunitě existuje dilema: „Prozradím a pomohu zachránit, nebo prozradím a možná už nebude co zachraňovat.“ Na pár míst se možná skutečně podařilo upozornit, ale několik dalších bylo vandaly a zloději poničeno natolik, že už skoro není důvod je navštěvovat. Od počátku roku 2014 bylo zničeno rukou žhářů několik kultovních míst. Hotel Overlook, venkovská nemocnice v Míšni, hotel s mechovou postelí, sanatorium v Anglii, vila Amelie. Všechna tato zahraniční místa lehla popelem během pouhých dvou měsíců. V Čechách zas bývají místa cílem nájezdů zlodějů kovů a stavebních materiálů. A ani urbexeři si nesmějí vzít nic na památku. Nesmějí se ani nijak vepsat do tváře domů.

Fotografie. To jediné zůstává a smí zůstat za urbexery. Dlouhé hodiny pátrání na mapách a v různých dokumentech, často několikahodinová cesta na místo a občas i zranění. To vše předchází a obnáší průzkum opuštěných staveb. Je to dobrodružství bez jasného výsledku, protože kolikrát, když člověk dorazí na místo, zjistí, že není kudy dovnitř nebo že už tam třeba není vůbec nic. S tím vším musejí počítat ti, kdo se urbexu věnují. Ale když se to povede, tak to za to stojí.

Tschinkelova vila

Dětská léčebna s pověstí mučírny

*Užívané bylo LSD, které se v té době těšilo velkému
medicínskému i společenskému zájmu. . .*

Veškerá věda prochází vývojem jako samotné lidstvo. Tak se může stát, že co je dnes zavrženíhodným faktem, bylo dříve naprosto normální. Kdo by dnes souhlasil s podáním drog malým dětem?! Dnešní společnost by takový návrh tvrdě odsoudila, ale ještě před půl stoletím to byla běžná léčebná metoda, která pro mnohé pacienty znamenala vyléčení.

Z původní slávy i podoby *Lesního zámečku*, známého také jako *Dětská psychiatrická léčebna*, zbylo do dnešních dnů jen málo. Výstavní vila z druhé poloviny devatenáctého století, stojící na vyvýšeném zalesněném ostrůvku uprostřed Dubí v severních Čechách, už třicet let chátrá a marně čeká na kupce, který by ukončil její existenci.

Záměr jejího původního užití není znám. Po dokončení v roce 1865 pravděpodobně sloužila jako obytná vila továrníka Antona Tschinkela – výrobce soudků, porcelánu a též zakladatele klimatických lázní. Ten však během krize v osmdesátých letech téhož století zkrachoval a veškerý jeho majetek se dostal do konkurzu. O dalším využití vily není až do roku 1923 nic známo. Tehdy sloužila jako zotavovna a během okupace jako škola.

Po válce zde fungovala dětská ozdravovna pro nemocné s tuberkulózou, ve které od roku 1952 působil profesor MUDr. Jan Pfeiffer, dnes známý také jako zakladatel moderní neurofyziologické rehabilitace. Fakt, že taková léčebna se nachází uprostřed lázeňského městečka, vyvolával značné nepokoje a nevoli. Existovala proto vyhláška, že pacienti nesmějí opouštět prostory budov a zahrady, aby nebyla ohrožena návštěvnost lázní.

V té době byla pro léčebné účely vyhrazena kromě hlavní – vilové – budovy ještě jedna, vedená jako kasanténa. Jednalo se o menší jednopatrovou budovu obdélníkového půdorysu, vybavenou několika místnostmi propojenými dlouhou chodbou. Dnes je tato stavba, stejně jako hlavní budova, v havarijním stavu. Na základě rozhodnutí ministerstva zdravotnictví o plnění plánu sítě zdravotnických lůžkových zařízení

byla léčebna TBC v první polovině roku 1957 přetvořena na dětskou psychiatrickou léčebnu. Pro tyto účely bylo nutné provést několik stavebních úprav. Byly přestavěny pokoje, došlo k zazdění několika dveřních otvorů, ve sklepení byl ze zdravotních důvodů zazděn vchod z budovy do kotelny, do které bylo nově možné vstupovat pouze zvenčí. Byly rozšířeny vodoinstalace a zřízeno patnáct umyvadel a jedenáct vaniček.

Počátkem šedesátých let začala v tomto ústavu práce s halucinogeny během psychoterapie. Užívané bylo LSD, které se v té době těšilo velkému medicínskému i společenskému zájmu.

Diethylamid kyseliny lysergové vznikl poprvé v laboratoři švýcarského chemika Alberta Hofmana v roce 1938 jako lék proti migréně. Jeho psychoaktivní účinky však byly náhodně odhaleny až o celých pět let později. Do šedesátých let byl tento halucinogen hojně využíván při psychoterapiích prováděných během léčby drogové závislosti, alkoholismu, schizofrenie, depresí a dětského autismu.

Jedním z propagátorů psychoterapie podpořené užitím dávky LSD byl u nás i Stanislav Grof, působící a provádějící výzkum právě v psychiatrické léčebně v Dubí. Studoval účinky drogy na pacientech s různými emočními poruchami. Podáváním různého množství této látky je vracel během terapie do kojeneckého

a dětského věku, díky čemuž se údajně často rozpomínali na zážitky, které jejich mozek potlačil či vytěsnil z paměti. Zním je například případ odrostlého děvčátka, které „v půldruhém roce prožilo velký otřes – mělo být násilně zbaveno života. Pod vlivem LSD se na tuto příhodu rozpomnělo a začalo mluvit o strachu z vody a chovat se jako kojeneček.“ Díky doprovodné péči lékařky údajně strach u děvčátka ustoupil do pozadí a dítě bylo schopno pochopit svou vlastní osobnost.

S příchodem okupačních vojsk v roce 1968 doktor Grof emigroval do USA, stejně jako mnoho jeho kolegů zabývajících se léčebnými postupy s využitím LSD. Počátkem sedmdesátých let pak byla tato látka ve světě i u nás zakázána.

Jak vypráví některé pověsti, údajně zde mělo docházet i k aplikování elektrošoků. Ve spojitosti s podáváním LSD se tyto postupy používaly ve čtyřicátých a padesátých letech při léčbě homosexuality. Nikdy však nebyl dokázán úspěch takového jednání a užití elektrošoků bylo stejně jako užití LSD zakázáno.

Od začátku sedmdesátých let zde bylo středisko psychologicko-psychiatrické praxe, využívající systémového přístupu k rodině. Dětské pacienty během jejich pobytu ve vile doprovázel někdo z příbuzných. Přítomnost blízkého člověka měla vést k lepší adaptaci na prostředí a pozitivnějšímu přijímání léčby. Rodinní příslušníci se tu zároveň školili pro vykonávání následné rodinné terapie doma.

V roce 1983 byl areál léčebny v *Lesním zámečku* shledán za nedostačující a nákladný na provoz. Pacienti byli přesunuti do zařízení v Háji u Duchcova, budova prošla poslední rekonstrukcí, ale od té doby už údajně nenašla využití. Navíc zde došlo i k výbuchu, a to v prostorách kotelny, kde měl explodovat kotel. Objekt určený k prodeji za šest a půl milionu českých korun je dlouhodobě v havarijním stavu. Došlo ke zhroucení střechy a většiny podlah, dominantní točité schodiště, prostupující všemi patry budovy, je vážně narušeno a dochází k oddělování jednotlivých schodů. Zdi, do kterých několik sezon zatéká následně

zamrzající voda, praskají. Přesto je však v některých částech – a zejména ve sklepení – dodnes patrné jejich modrozelené vymalování.

Co přesně se v léčebně dělo a zda jsou pověsti o démonickém zacházení s pacienty pravdivé, jak vyprávějí některé historky, bude jen obtížné zjistit. Většina materiálu zmizela. Kromě stavebních povolení a úprav je de facto nemožné cokoli v archivech dohledat. Možná právě proto je tato bývalá léčebna obtěžkána pověstí pokusné laboratoře a mučírny.

Tchinkelova vila

- 1865 – byla dokončena výstavba vily Antona Tschinkela
- 50. léta 20. století – ve vile byla zřízena léčebna pro nemocné TBC; působil zde MUDr. Jan Pfeiffer
- 1957 – léčebna byla přetvořena na dětskou psychiatrickou léčebnu
- 60. léta 20. století – k léčbě začali využívat LSD pod vedením MUDr. Stanislava Grofa
- 1968 – MUDr. Stanislav Grof emigroval
- 1983 – léčebna byla uzavřena

